Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAKŁAD DRUGI

Nr. 9 WARSZAWA, DNIA 26 LUTEGO 1938 R. Rok założenia 1921

GAZETA GIEŁDOWA i LOSOWAŃ

TYGODNIK FINANSOWO-GIEŁDOWY I GOSPODARCZY

Nowa podnieta

Nieraz obawa czy też nadzieja, że pewne zarządzenia zostaną przez czynniki kierownicze państwa podjęte, działają tak, jak gdyby te zarządzenia rzeczywiście zostały wprowadzone. Wytworzona w umysłach opinia działa niby rzeczywistość obiektywna.

Prezydent Roosevelt doskonale umie tą metodą władać. Kiedy w pierwszej połowie roku zeszłego chciał powstrzymać rozbujałą już wtedy spekulację walorami i produktami i tym samym zapobiec późniejszemu krachowi, „nie zaprzeczył" pogłosce, jakoby rząd amerykański zamierzał „rewaloryzować" dolara, t. j. podwyższyć zawartość w nim złota. Kiedy znowu postanowił zahamować gwałtowny dopływ złota do Stanów Zjedn. wywołujący inflację, „nie zaprzeczył rozsiewanej pogłosce, jakoby rząd amerykański miał zamiar obniżyć cenę, po której kupuje u siebie złoto. W obu przypadkach prezydent Roosevelt posługiwał się metodą psychologiczną. Podobnie jak istnieje możność osiągnięcia pewnych wyników gospodarczych przy pomocy „nakręcania" koniunktury, istnieje możność uzyskania pewnych wyników przy pomocy „nakręcenia" opinii.

Nie ulega wątpliwości, że *wicepremier Kwiatkowski* w ostatniej swej mowie w Sejmie, wygłoszonej po dyskusji nad preliminarzem budżetowym i ustawą skarbową, nie posługiwał się wspomnianą wyżej „metodą psychologiczną", nie pogardzaną przez prezydenta Roosevelta. Należy się jedna spodziewać, że niektóre jego zapowiedzi dotyczące rynku pieniężno - kapitałowego powinny stać się silną podnietą do wytworzenia się jednak spodziewać, że niepożądanych, nastrojów optymizmu i zaufania.

Przypomnijmy te punkty przemówienia, które mają z tym zagadnieniem związek bezpośredni, które pozwalają przypuszczać, że *płynność rynku pieniężnego w dalszym ciągu będzie się wzmagała i że kursy papierów procentowych będą się podnosiły.*

Przede wszystkim, p. wicepremier oświadczył, że Rząd musi *„przynajmniej częściowo* umożliwić tworzenie rezerw biernych. Polegają one ne *spłacaniu długów i zobowiązań skarbowych* z okresu kryzysu w tych instytucjach finansowych, które w razie nadzwyczajnych trudności mogłyby umożliwić Skarbowi Państwa i moim (p. wicepremiera) następcom ponowne korzystanie z kredytu. Polegają one również na tym, by ułatwić odbudowę kapitałów obrotowych i rezerwowych w prywatnych instytucjach finansowych i gospodarczych".

Oczywiście, dopływ tej gotówki z konieczności w sposób znakomity zasili rynek pieniężny. To, co w związku z tym powiedział p. wicepremier jest tak ważne, że należy z największą uwagą wysłuchać dalszych szczegółów:

„z polityką taką łączy się organicznie zarówno możność uporządkowania zaległych *dopłat Skarbu do układów akceptacyjnych, wykupna weksli* z okresu interwencji zbożowej, dokonywanej ongiś w formie pozabudżetowej, *uregulowania zobowiązań płynnych* różnych resortów itp., jak również i ułatwienia *spłat długów rolniczych* w pierwszym okresie pokadencyjnym i pokryzysowym, *np. przy pomocy spłaty obsługi kapitałowej papierami wartościowymi*, co oczywiście musi pociągnąć ujemne finansowe skutki dla Skarbu Państwa oraz dodatnie dla ożywienia gospodarstwa narodowego, *dla kursu papierów wartościowych i dla wzmocnienia aktywizmu instytucyj finansowych*".

Rzecz prosta, że jeżeli „przynajmniej częściowo", jak powiedział p. wicepremier, nastąpi spłata bieżących zobowiązań Skarbu, o których wyżej była mowa, to należy się spodziewać wydatnego gromadzenia się gotówki rozporządzalnej w bankach, przedsiębiorstwach przemysłowych i handlowych oraz u kapitalistów prywatnych. Takie gromadzenie się przede wszystkim wywrzeć musi nacisk na poziom stopy procentowej na wolnym rynku i zachęcać do szukania nowych lokat, a więc, i do zakupu papierów wartościowych, oraz do podejmowania działalności gospodarczej. — Spłata zaś długów rolniczych papierami, wprost oddziała na zwyżkę kursów.

Nie dość na tym. Wykonanie planu inwestycyjnego wpompuje nowe środki pieniężne do obiegu.

P. wicepremier stwierdził, że do końca marca krajowe przedsiębiorstwa przemysłowe pracujące dla *inwestycyj publicznych* otrzymają zaliczki na nowe zamówienia, względnie zapłatę za dokonane roboty i dostawy na sumę około *100 mln. zł.* Poza tym, również w marcu uruchomione zostaną prace, wykonywane przy pomocy *Funduszu Pracy.*

Kwoty powyższe co prawda w pierwszej fazie swego obiegu powiększą jedynie środki obrotowe. Ale używając tych środków na produkcję przemysł przetopi je z jednej strony na zyski, z drugiej strony — na oszczędności warstwy pracującej. Stopniowo zatem środki te, z początku służące tylko obrotom gospodarczym, związanym z inwestycjami publicznymi, „osadzać się będą w postaci *nowotworzących się kapitałów.*

W końcu ustępu swej mowy dotyczącego odbudowy rynku kredytowego p. wicepremier powiedział:

„Skarb Państwa ma na oku stopniowe przywracanie normalniejszych stosunków na rynku kredytowym oraz wzmocnienie instytucyj finansowych, niezbędne wzmocnienie praw wierzyciela, a wreszcie *odbudowanie rynku lokacyjnego przez stworzenie narastającego i trwałego zapotrzebowania giełdowego na papiery o stałym oprocentowaniu*".

Zapewne w tym nader ponętnym zakończeniu słyszymy zwroty, które są jedynie powtórzeniem i uogólnieniem poprzednich, wyżej przytoczonych zapowiedzi. Ale aluzja do „stworzenia narastającego i trwałego zapotrzebowania giełdowego na papiery o stałym oprocentowaniu" zawiera, być może, nie tylko wiarę w powolne narastanie kapitałów prywatnych, które z natury rzeczy szukać będą lokaty, lecz i przypomnienie dawniejszej zapowiedzi, że pewna, bodaj umiarkowana część funduszów państwowych instytucyj finansowych a więc P. K. O. i Z. U. S., użyta zostanie do zakupu papierów procentowych na wolnym rynku kapitałowym.

T. L.

Zmiana kursu Pengö

Polski Instytut Rozrachunkowy zawiadamia, że przy spłatach towarowych i turystycznych na Węgry z dniem 24 lutego 1938 roku obowiązuje aż do odwołania nowy kurs pengö: 100 pengö = 156,25 zł, 100 zł = 64 pengö. Zaznacza się, że poprzedni kurs wynosił 100 pengö = 155,04 zł, 100 zł = 64,50 pengö.

Położenie gospodarcze Polski w grudniu 1937 r. w oświetleniu Banku Gospodarstwa Krajowego

W wydawanym przez B. G. K. „Przeglądzie Miesięcznym" Nr 1 (styczeń) znajdujemy następujące uwagi o położeniu gospodarczym Polski w grudniu 1937 r.:

„**Położenie gospodarcze Polski doznało w 1937 r. wyraźnej poprawy zarówno w dziedzinie produkcji i wymiany jak i na odcinku pieniężno-kredytowym.** Trwający od czterech przeszło lat zwyżkowy ruch wskaźników gospodarczych, przybrał na sile i stał się powszechniejszy, obejmując wszystkie prawie gałęzie życia gospodarczego. **Wskaźnik produkcji przemysłowej podniósł się w stosunku do 1936 r. o 18%,** w porównaniu zaś z najniższym poziomem kryzysowym z 1932 r. zwyżkował o przeszło 57%.

Silnie zwiększony ruch inwestycyjny i budowlany przyczynił się przede wszystkim **do wzrostu wytwórczości przemysłów** produkcyjnych i surowcowych, głównie zaś **w hutnictwie żelaznym i kopalnictwie rud, w przemyśle metalowo - maszynowym, mineralnym, drzewnym, częściowo również i w chemicznym.** Jednocześnie zwiększająca się wskutek wzrostu zatrudnienia i dochodów siła nabywcza ludności stwarzała lepsze warunki zbytu dla artykułów przemysłowych oraz produktów rolniczych. Czynnikiem ożywienia była również **pomyślniejsza koniunktura wywozowa** dla szeregu artykułów, wzrastający jednak silniej **przywóz surowcowy** i inwestycyjny spowodował **saldo bierne w bilansie handlowym na sumę kilkudziesięciu milionów złotych.** W ogólnym procesie zwyżkowym niewątpliwie znaczny udział miało również rolnictwo dzięki **poprawie cen artykułów rolniczych,** głównie zbóż, oraz korzystniejszemu stosunkowi cen rolniczych do przemysłowych — mimo mniejszego urodzaju zbóż oraz nieurodzaju pasz w ostatnim roku gospodarczym.

Rynek pieniężno - kredytowy odznaczał się w roku ubiegłym **dużą płynnością,** spowodowaną silnym **wzrostem wkładów** przy daleko słabszym rozszerzeniu działalności kredytowej banków. Stan wkładów w instytucjach finansowych podniósł się bowiem o około 600 mil. zł, osiągając na koniec roku przeszło 3.8 mild. zł. Wzrastająca płynność życia gospodarczego przyczyniła się do poprawy wypłacalności oraz stworzyła warunki do obniżenia ceny pieniądza. Wywarło to korzystny wpływ na rynek lokacyjny, powodując zwłaszcza pod koniec roku **wzmożone lokaty w papierach wartościowych i dużą poprawę ich kursów.**

Korzystne tendencje rozwojowe, **występujące od początku roku, utrzymały się również w grudniu.** Ultimo roczne w bankach zostało zlikwidowane bez żadnych trudności dzięki dalszemu silniejszemu **przyrostowi wkładów** oraz płynności przedsiębiorstw. **Operacje kredytowe** w związku z płatnościami na koniec roku **wzrosły** przy większym wykorzystaniu rezerw kredytowych w instytucji emisyjnej.

Odpowiednio do zwiększonej płynności na rynku pieniężnym nastąpiła w dn. 18 grudnia **obniżka stopy dyskontowej Banku Polskiego** z 5 do 4½%, a **stopy lombardowej z 6 do 5½%.** Następnie przeprowadzona została po raz drugi w roku ubiegłym **obniżka oprocentowania wkładów we wszystkich instytucjach,** a więc w bankach państwowych, prywatnych, kasach oszczędności i spółdzielniach kredytowych w granicach od ½ do ¼%. Banki państwowe przeprowadziły z końcem roku również obniżkę ceny kredytu od ½% do 1%.

W Pocztowej Kasie Oszczędności według ogłoszonego bilansu netto **wkłady** oszczędnościowe po dopisaniu odsetek **wzrosły** w grudniu o 30,2 miln. zł., a pozostałości na rachunkach czekowych o 14,2 miln. zł. **W Banku Gospodarstwa Krajowego przyrost** wkładów osiągnął 19,8 miln. zł. Wzrosły również wkłady w kasach oszczędności o 17,3 miln. zł. **W bankach prywatnych** ruch wkładów nie kształtował się jednolicie, **część** instytucyj **wykazała spadek wkładów.**

Zapotrzebowanie kredytu ze strony większych przedsiębiorstw przemysłowych było słabsze. Tylko przemysł cukrowniczy, kończący w grudniu **kampanię produkcyjną,** wykazał silne zapotrzebowanie gotówki na pokrycie wynagrodzeń pracowników i zapłatę należności plantatorom buraków. Silniejszy popyt na kredyt wykazywał średni i drobny przemysł oraz handel — częściowo w związku z wykupem świadectw przemysłowych na rok 1938, a poza tym w niektórych ośrodkach, jak np. w Łodzi, pod wpływem niedostatecznych obrotów w handlu. Również rolnictwo zgłaszało zapotrzebowanie gotówki na spłatę przypadających w grudniu rat od pożyczek długoterminowych. Ogólna suma kredytów w bankach tak prywatnych jak państwowych w grudniu wzrosła, przy większym niż w poprzednim miesiącu wykorzystaniu redyskonta w Banku Polskim.

Płynność cechowała również rynek pozabonkowy, gdzie nastąpiła obniżka ceny kredytu. Na rynku lokacyjnym obserwowano wzmożony popyt na papiery procentowe, co spowodowało wzrost obrotów na giełdzie i silną **zwyżkę kursów.**

Ogólny stan produkcji przemysłowej, mimo osłabienia ruchu w niektórych gałęziach sezonowych, utrzymał się **do końca roku na wysokim poziomie.** Obliczany przez Instytut Badania Koniunktur wskaźnik produkcji podniósł się w grudniu o ok. 2% do 88.3 (do podstawy 1928 = 100). **Wydobycie i zbyt węgla były wieksze,** nieco słabiej natomiast pracował przemysł naftowy. **Wysoki stan produkcji hut żelaznych,** przekraczający znacznie poziom z lat wysokiej koniunktury, przyczyniła się do wybitnej **poprawy w kopalnictwie rud.** Również w przemyśle przetwórczym utrzymany został ogólnie wysoki stan zatrudnienia, zwłaszcza jeżeli chodzi o dobra produkcyjne. Ze względu na ograniczenia pracy w wybitnie sezonowych branżach, a zwłaszcza przy robotach publicznych, liczba zatrudnionych spadła w grudniu, a stan bezrobotnych, jak corocznie w miesiącach zimowych, doznał silniejszego wzrostu.

Z BANKU POLSKIEGO

Bilans za I dekadę lutego 1938 r.

W drugiej dekadzie lutego zapas złota powiększył się o 0,4 mln. zł do 436,8 mln. zł; stan pieniędzy zagranicznych i dewiz zmniejszył się o 3,7 mln. zł do 29,9 mln. zł.

Suma wykorzystanych kredytów obniżyła się o 1,0 mln. zł do 594,0 mln. zł, przy czym: portfel wekslowy wzrósł o 2,6 mln. zł do 568,8 mln. zł; portfel zdyskontowanych biletów skarbowych zmniejszył się o 0,4 mln. zł do 1,2 mln. zł; stan pożyczek zabezpieczonych zastawami spadł o 3,2 mln. zł. do 24,0 mln. zł.

Pozycje „inne aktywa" i „inne pasywa" uległy zmniejszeniu, pierwsza o 4,3 mln. zł do 224,7 mln. zł, druga zaś o 7,2 mln. zł do 146,6 mln. zł.

Natychmiast płatne zobowiązania powiększyły się o 27,1 mln. zł do 349,5 mln. zł.

Obieg biletów bankowych — w wyniku wyżej omówionych zmian — obniżył się o 29,9 mln. zł do 964,9 mln. zł.

Pokrycie złotem wynosi 35,97%.

Stopa dyskontowa 4½%, stopa od pożyczek zastawowych 5½%.

Rokowania handlowe z Sowietami

W chwili bieżącej prowadzone są pomiędzy Ministerstwem Przemysłu i Handlu a przedstawicielstwem handlowym Z. S. S. R. rozmowy w sprawie zawarcia układu handlowego na 1938 r. Sprawa ta jest już tak daleko posunięta, że należy spodziewać się podpisania układu regulującego wymianę towarową polsko-sowiecką już w marcu r. b.

Jak wiadomo, w dn. 15 grudnia r. ub. podpisane zostało na okres do 31 marca b. r. porozumienie celne pomiędzy Polską a Z. S. S. R. Porozumienie to obejmuje w pierwszym rzędzie następujące towary pochodzenia sowieckiego i przywożone do Polski: popielice i karakuły, dłuta, cyrkle rzemieślnicze, obcęgi, obrabiarki do metali, maszyny do szycia oraz wirówki do odtłuszczenia mleka.

Co się tyczy wywozu z Polski do Z. S. S. R. to porozumienie celne przewiduje dokonanie zakupów przez stronę sowiecką w Polsce o wartości umożliwiającej pełne rachowanie się z tytułu wzajemnych obrotów.

Przypomnieć warto, że w 1937 r. przywieźliśmy z Z. S. S. R. za blisko 14,5 miln. zł., eksportując jednocześnie za zaledwie 4,4 miln. zł. Na import składały się głównie nast. artykuły: rudy żelazne, rudy manganowe, fosforyty, bawełna surowa i odpadki, łom i żelastwo, karakuły i popielice, tytoń suszony, azbest, kaolin i t. p. Wywoziliśmy głównie: blachę, żelazo profilowe, stal i niektóre artykuły pochodzenia zwierzęcego.

Płatność podatków w marcu

W marcu płatne są następujące podatki:

Do dnia 1 marca — przedpłata na podatek dochodów na rok podatkowy 1938, przez osoby fizyczne i spadki wakujące w wysokości połowy podatku, jaki przypada od zeznanego dochodu;

do dnia 5 marca — podatek od energii elektrycznej pobrany przez sprzedawcę energii w czasie od 16 do 28 lutego 1938 r.; do 20 marca — tenże podatek, pobrany w czasie od 1 do 15 marca 1938 r.;

do dnia 7 marca — podatek dochodowy od uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę, wypłaconych przez służbodawcę w lutym 1938 r.;

do dnia 25 marca — zaliczka miesięczna na podatek przemysłowy od obrotu za 1938 r. w wysokości podatku przypadającego od obrotu osiągniętego w lutym 1938 r., przez wszystkie przedsiębiorstwa obowiązane do publicznego ogłaszania sprawozdań o swych obrotach lub do składania sprawozdań do zatwierdzenia, a z innych przedsiębiorstw — przez przedsiębiorstwa handlowe I i II kategorii oraz przemysłowe I — V kat., prowadzące prawidłowe księgi handlowe.

Ponadto płatne są w marcu zaległości odroczone lub rozłożone na raty z terminem płatności w tym miesiącu oraz podatki, na które płatnicy otrzymali nakazy płatnicze z terminem płatności również w marcu 1938 r.

17 nowych spółek akcyjnych przybyło w 1937 r.

Ogólnie wiadomo, że spółka akcyjna jest klasyczną postacią ekonomiczną dla większych przedsiębiorstw przemysłowych. To też trudno uznać warunki, w jakich ma się rozwijać przemysł w Polsce za korzystne, jeżeli stwierdzimy, że na przestrzeni całego 1937 r. powstało zaledwie 17 nowych krajowych spółek akcyjnych. Trudno się temu zresztą dziwić, gdyż co do ujemnych wpływów np. t. zw. podwójnego opodatkowania nikt już dziś nie ma złudzeń, a ostatecznie usłyszeliśmy już nawet i pewne deklaracje na ten temat ze strony wicepremiera gospodarczego. Może też, dzięki usunięciu tych hamulców podatkowych i innych — w latach najbliższych będziemy mogli stwierdzić z zadowoleniem, że inicjatywa prywatna znajduje ujście dla gromadzonych kapitałów przez zakładanie nowych dużych przedsiębiorstw przemysłowych.

Zwraca zresztą uwagę, iż np. w 1935 r. powstało spółek akcyjnych 26, a w 1937 r. już tylko 17. Łączny kapitał zakładowy nowozałożonych spółek akcyjnych wyniósł tylko 11 miln. zł. (1936 r. — 45,6 miln. zł.).

W ciągu roku dokonano coprawda powiększenia kapitału zakładowego 22 istniejących już spółek akcyjnych na ogólna sumę 98 miln. zł., w 1936 r. tylko 28,6 miln. zł.), jednakże zmniejszono równocześnie kapitał zakładowy w 20 spółkach akcyjnych na łączną, pokaźną sumę 60 miln. zł. (1935 r. — 80,9 miln. zł., 1936 r. — 41,9 miln. zł.). W rezultacie — nie bez znaczenia dla rozwoju gospodarczego kraju będzie fakt powiększenia kapitałów zakładowych na terenie istniejących spółek o różnicę tych dwu cyfr, t. zn. o 38 miln. zł. Pamiętajmy, że ten sam rachunek, przeprowadzony np. dla 1936 r. dał „saldo" ujemne w wysokości 13,3 miln. zł., gdyż o tyle przerosła suma łącznie zmniejszonych kapitałów — sumę powiększonych. Dla 1936 r. mamy również rezultat ujemny w wysokości 21,8 miln zł., a więc jeszcze większy, dla 1934 r. — 22,5 miln. przy wydatnie uszczuplonych w swym rozmiarach. Rok więc 1937, przyznać to trzeba z zadowoleniem, przyniósł po raz pierwszy od lat — poprawę i to poprawę nie najmniejszą.

Ale poprawa ta powinna być jeszcze wieksza i będzie większa: trzeba tylko odpowiednich posunieć polityki gospodarczej.

Coraz mniej upadłości
1930 r. — 836; 1937 r. — 116

Ogólna ilość przedsiębiorstw w całym kraju, którym ogłoszono upadłość w 1937 r. wynosi według ostatnich zestawień Głównego Urzędu Statystycznego — 116.

W związku z tym wypada stwierdzić, iż poprawa zarysowująca się coraz wyraźniej na tym odcinku już od 1930 r., posunęła się w ciągu ubiegłego roku jeszcze dalej.

Gdy bowiem w 1930 roku ogłoszono upadłość 836 przedsiębiorstwom wszelkiego rodzaju, to już *dla 1931 r.* cyfra ta miała wynieść 771, *dla 1932 r. — 549, dla 1933 r. — 310, dla 1934 r. — 268, dla 1935 r. — 153, dla 1936 r. — 139*, w roku zaś *1937 r.* było jakeśmy to stwierdzili — *tylko 116* ogłoszonych bankructw.

Z całej tej cyfry, *na spółki akcyjne* przypada tylko 7 upadłości (1931 r. — 40), *na spółki z ograniczoną odpowiedzialnością* — 34, (1931 r. — 109), *na spółki firmowe i komandytowe* — 13 (1930 r. — 128), *na spółdzielnie* — 10 (1932 r. — 66), wreszcie *na przedsiębiorstwa jednoosobowe* — 52 (1930 r. — 564).

Jeżeli chodzi o podział według poszczególnych głównych typów działalności gospodarczej, to w 1937 r. *na handel* przypadło 61 upadłości, więc np. 583 w 1930 r. i w tym jeszcze na *handel ściśle towarowy* — 44 upadłości, wobec 549 w 1930 r. *W przemyśle* mieliśmy w r. ub. tylko 55 upadłości, gdy w 1930 r. przemysł zanotował 253 ogłoszone bankructwa.

Na tle wszystkich tych danych poprawa koniunktury w Polsce w ostatnich latach, a szczególnie w r. ub. — nie ulega rzeczywiście żadnej wątpliwości. Mamy bowiem w statystyce upadłości może najdokładniejszy sprawdzian wahań koniunktur gospodarczych.

Terminy ważniejszych targów i wystaw w 1938 r.

1/5—8/5 Targi Poznańskie— Poznań.

22/5—6/6 Targi Katowickie — Katowice.

W czerwcu Targi Gdyńskie — Gdynia.

W lipcu Targi Futrzarskie — Wilno.

W sierpniu Targi Kalwaryjskie — Kalwaria Zebrzydowska k/Wadowic (ośrodek meblarski).

W sierpniu Jarmark Poleski — Pińsk.

3/9—13/9 Targi Wschodnie — Lwów.

21/9—23/9 Targi Jęczmienne — Poznań.

11/9—25/9 Targi Wołyńskie — Równe — woj. wołyńskie.

We wrześniu Targi Północne — Wilno.

W listopadzie Jarmark Nasienny — Warszawa.

W grudniu Kiermasz Kupiec ki — Warszawa.

25/3—3/4 Wystawa Rowerowa — Warszawa (Dynasy).

20/9—20/10 Wystawa Regionalna — Katowice.

We wrześniu Wystwa Przemysłowo-Rolnicza w Wilnie (w ramach Targów Północnych).

Nowe władze organizacji hotelarzy

W dniu 20 b. m. odbyło się w Warszawie doroczne *walne zgromadzenie członków naczelnej organizacji polskiego przemysłu hotelowego,* połączone z uroczystością *10-lecia istnienia tej organizacji.* W zebraniu wzięli udział przedstawiciele władz miejskich, samorządu gospodarczego, organizacyj kupieckich, turystycznych oraz biur podróży.

Poza sprawozdaniem z działalności organizacji i wyborem nowych władz zasługuje na uwagę referat, dotyczący wyników prac w zakresie ustawodawstwa hotelowo - pensjonatowego, a przede wszystkim zabiegów o *zmianę przepisów podatkowych, obciążających niezmiernie hotelarstwo polskie.*

Do nowego zarządu N. O. P. P. H. powołano — jako prezesa — M. Szaniawskiego (Warszawa) oraz jako członków: M. Benisławskiego (Jurata), B. Kosińskiego (Warszawa), St. J. Landego (Łódź), A. Rittermana (Kraków), S. Sicińskiego, A. D. Straucha, Z. Wołodźkę i Z. Wojciechowską (wszyscy Warszawa).

GOSPODARKA ODPADKOWA

W Warszawskiej Izbie Przemysłowo - Handlowej odbyło się zebranie dyskusyjne w sprawie gospodarki odpadkowej. W trakcie zebrania interesujący referat na ten temat wygłosił *prof. inż. Edmund Trepka.*

Po wysłuchaniu referatu inż. E. Trepki zebranie przyjęło następujące tezy:

Zebranie stwierdza, że zagadnienie gospodarki odpadkowej, jako specjalnie aktualne i doniosłe w całokształcie polityki surowcowej kraju, winno być przedmiotem stałego i czynnego zainteresowania samorządu przemysłowo - handlowego.

Wśród prac nad zagadnieniem gospodarki odpadkowej na szczególne uwzględnienie zasługuje *zbieranie, badanie i popularyzacja dokładnych danych o technicznych możliwościach przetwórstwa odpadkowego, o znaczeniu i rozmiarach źródeł odpadków w Polsce oraz o metodach organizacyjnych gospodarki odpadkowej.*

Należy uznać za wskazane powołanie na terenie branżowych organizacji przemysłowych specjalnych organów, których zadaniem winno być czuwanie nad stanem gospodarki odpadkowej wśród danej gałęzi wytwórczej. Działalność tych organów winna iść w kierunku przeciwdziałania marnotrawstwa odpadków we własnych warsztatach oraz pełnego wykorzystywanie możliwości stosowania odpadków we własnej produkcji. Skutecznym dopełnieniem tych prac może być stała wymiana informacji o posiadanych odpadkach pomiędzy poszczególnymi gałęziami przemysłu i poszczególnymi przedsiębiorstwami.

Z uwagi na znaczenie, jakie dla całokształtu gospodarki odpadkowej posiada racjonalna struktura handlu odpadkami, należy uznać za wskazane stworzenie właściwych ram organizacyjnych dla działalności przedsiębiorstw z tego działu obrotu.

Doceniając znaczenie udziału czynnika społecznego w pracy nad możliwie pełnym wykorzystaniem krajowych bogactw odpadkowych, podkreśla się konieczność ożywienia jego akcji w tym zakresie i ścisłego powiązania jej z działalnością fachowych przedsiębiorstw handlu odpadkami.

Ponieważ wprowadzenie w życie powyższych wskazań wymaga należytego zespolenia poczynań na terenie całego kraju, należy uznać za niezbędne podjęcie inicjatywy Izby Przemysłowo - Handlowej w Warszawie przez inne izby i ich Związek, który winien nadać pracom tym jednolity kierunek i zapewniać im odpowiednie formy organizacyjne.

Rozwój produkcji sztucznych włókien w Polsce

Rozwój światowego przemysłu włókna sztucznego w r. 1937 przedstawia linię raczej niejednolitą. W pierwszym półroczu roku ub. popyt na włókno sztuczne był dość intensywny, następne 6 miesięcy wykazują znaczne osłabienie, tak że pod koniec roku widzimy niemal wszędzie zmniejszenie załóg robotniczych, hamowanie prowadzonych inwestycyj itp. W Stanach Zjednoczonych np. produkcja wzrosła o kilka % w stosunku do 1936 r. jednakże sprzedaż spadła o 50%, przy czym i tutaj spadek daje się odczuwać głównie w II półroczu. Jest rzeczą charakterystyczną, że od r. 1932 nie obserwowano tak małych wyników sprzedaży, a rezultatem tego stanu rzeczy był oczywiście wzrost remanentów. Trudno jest zupełnie dokładnie podać przyczyny osłabienia koniunkturalnego: po części był to może zbyt raptowny wzrost fabrykacji sztucznego włókna w ostatnich kilku latach, do pewnego stopnia zmienność i nietrwałość pogody, wreszcie niepokój polityczny, niewątpliwie oddziaływujący na te dziedziny przemysłu, które nie są związane z przemysłem wojennym.

Z liczb, które podajemy poniżej, a które dotyczą rynku polskiego, wynika, że **w pierwszym półroczu 1937** produkcja i sprzedaż miały tendencję raczej zwyżkową:

przędza sztucznego jedwabiu:	
produkcja za styczeń—czerwiec	3.588 t
sprzedaż za styczeń—czerwiec	3.521 t
sztuczne włókno cięte	
produkcja za styczeń—czerwiec	681 t
sprzedaż za styczeń—czerwiec	479 t
ostatnie zaś pięć miesięcy roku:	
przędza sztucznego jedwabiu	
produkcja lipiec — listopad	2.178 t
sprzedaż lipiec — listopad	1.711 t
sztuczne włókno cięte	
produkcja lipiec — listopad	287 t
sprzedaż lipiec — listopad	193 t

Ceny przędzy sztucznego jedwabiu utrzymywały się naogół na poziomie roku 1936, z pewną tendencją zniżkową.

Produkcja sztucznych włókien ciętych nie posunęła się naprzód, a jedną z ważniejszych przyczyn było wprowadzenie na rynek polski **produktu włoskiego**, tańszego od krajowego, po zniżonej stawce celnej, wskutek czego znaczne inwestycje, poczynione przez fabryki krajowe, nie mogły być wykorzystane w należyty sposób.

Należy tu wspomnieć jeszcze o próbach, zakrojonych w Polsce na szerszą skalę — **fabrykacji t. zw. kotoniny, jako też o fabryce „Lanitalu“, t. j. upodobnionego do wełny włókna, opartego na kazeinie.** Fabryka ta jest już na ukończeniu i niewątpliwie rzuci swój produkt na rynek w r. 1938. **Jedna z fabryk krajowych wprowadziła też przędzenie sztucznych włókien ciętych i wypuszcza je na rynek pod nazwą „Artex“.**

Wreszcie trzeba stwierdzić we wszystkich trzech fabrykach krajowych znaczny postęp techniczny, co znajduje swój wyraz w ulepszonej jakości włókna, które jest czystsze, mniej włochate, dzięki czemu i zastosowalność jego jest większa. Pod tym względem rok 1937 zaznaczył się w Polsce bardzo wielkimi inwestycjami.

Wzrasta wydobycie węgla kamiennego...

Wydobycie węgla kamiennego w styczniu r. b. wzrosło w porównaniu z poprzednim miesiącem o 33,6 tys. ton i wyniosło 3.336,1 tys. ton.

Zbyt krajowy w ilości 2.132,3 tys. ton przewyższał zbyt w grudniu r. ub. o 15,5 tys. ton. W szczególności odbiór ze strony przemysłu zmalał o 35,2 tys. ton do 1.045,6 tys. ton ze strony P. K. P. wzrósł o 37,8 tys. ton do 394,7 tys. ton oraz ze strony pozostałych odbiorców zbyt wzrósł o 12,9 tys. ton do 691,9 tys. ton.

Zapasy węgla kamiennego na zwałach kopalnianych wzrosły z 821,1 tys. ton na początku stycznia do 860,1 tys. ton w końcu tego miesiąca.

Produkcja koksu wzrosła w styczniu r. b. w porównaniu z grudniem r. ub. o 10,9 tys. ton do 199,0 tys. ton. Zbyt w kraju wzrósł o 11,8 tys. ton do 170,9 tys. ton. Eksport zmalał o 4,8 tys. ton do 27,7 tys. ton. Stan zapasów na koniec miesiąca wzrósł o 0,2 tys. ton do 44,1 tys. ton.

Produkcja brykietów w styczniu r. b. *zmalała* w porównaniu z grudniem r. ub. o 0,4 tys. ton do 21,2 tys. ton. Zmalał również zbyt w kraju o 0,8 tys. ton do 19,9 tys. ton, eksport natomiast wzrósł nieznacznie do 1,1 tys. ton. Stan zapasów na koniec miesiąca nieznacznie wzrósł o 0,2 tys. ton. do 0,6 tys. ton.

...ale spada produkcja żelaza.

Wytwórczość hut żelaznych w styczniu w porównaniu z poprzednim miesiącem spadła we wszystkich trzech zasadniczych działach i przedstawiała się następująco (w tonach—w nawiasach dane za grudzień 1937 r.): surówka 68.849 (73.229), stal 109.350 (127.317), wyroby walcowniane 78.299 (82.159).

W styczniu r. b. huty żelazne otrzymały za pośrednictwem Syndykatu Polskich Hut Żelaznych zamówienia krajowe na wybory żelazne w ilości 50.334 ton wobec 74.424 ton w grudniu r. ub. Z powyższej liczby przypadało w miesiącu sprawozdawczym na zamówienia prywatne 24.999 ton, tyleż na zamówienia rządowe — 24.999 ton, na zamówienia zaś samorządowe — 41 ton oraz na zamówienia francusko-polskiego Towarzystwa Kolejowego — 295 ton.

Eksport wyrobów walcownianych w styczniu r. b. wynosił 9.854 tony wobec 17.671 ton w grudniu r. ub. Wywóz rur stalowych w miesiącu sprawozdawczym wynosił 844 ton wobec 2.810 ton w grudniu r. u.

W końcu stycznia r. b. zatrudnionych było w polskich hutach żelaznych ogółem 44.516 robotników, czyli o 6.526 osób więcej niż w końcu stycznia 1937 r.

Nowe działy wytwórczości chemicznej

Pierwsza Polska Wytwórnia Waniliny w Warszawie, rozpoczęła produkcję *alkoholu benzylowego* i może dostarczyć go w każdej ilości. *Sp. Akc. „R. Barcikowski“ w Poznaniu* uruchomiła produkcję *pepsyny w proszku (pepsinum siccum)* w jakości, odpowiadającej przepisom polskiej farmakopei. Pepsyna ta wytwarzana jest w ilościach, pokrywających z górą zapotrzebowanie rynku wewnętrznego.

O Reasekuracji

Rok 1937 był w towarzystwach ubezpieczeń pod względem przebiegu szkodowości przeważnie bardzo niekorzystny, a to wskutek wzmożonej palności (szczególnie kilku wysokocennych obiektów przemysłowych), dużych hawarii w statkach morskich, dużych opadów gradowych, częstszych i większych roszczeń z tytułu odpowiedzialności prawnej i innych zjawisk.

Większe wypłaty świadczeń ubezpieczeniowych nie naruszyły jednak, zdaje się, równowagi finansowej towarzystw ubezpieczeń, a to dzięki r e a s e k u r a c j i; reasekuracja jest bowiem tym instrumentem wewnętrznym zakładów ubezpieczeń, który nadaje wynikom ich działalności większą stabilizację, a wydawanym przez te zakłady gwarancjom — większą pewność.

Oglądanie się i liczenie jednakże à la longue tylko na pomoc reasekuracji, bez sprawdzenia podstaw własnej działalności t. j. przede wszystkim wysokości opłat ubezpieczeniowych, może zawieść; tylko należyta wysokość tych opłat może uchronić nasze towarzystwa od niemiłego nacisku z zewnątrz w tym kierunku. (W jednej dziedzinie nacisk ten jest w tej chwili specjalnie aktualny i groźny).

Nie może być dlatego dla całokształtu stosunków finansowo - gospodarczych kraju obojętnym, w jakim zakresie, na jakich warunkach i w jakich źródłach zaspakajane są potrzeby reasekuracyjne działających tutaj towarzystw ubezpieczeń.

Przejęcie magistrali węglowej Śląsk — Bałtyk

W związku z przejęciem od zarządu polskich kolei państwowych eksploatacji magistrali węglowej Śląsk — Bałtyk przez Towarzystwo kolejowe francusko - polskie, odbyło się posiedzenie rady zarządzającej i komitetu dyrekcyjnego Towarzystwa. Obradom przewodniczył zastępca prezesa rady **wiceminister Piasecki.** Następnego dnia odbyła się w Bydgoszczy w siedzibie dyrekcji kolejowej Towarzystwa francusko - polskiego uroczystość przejęcia magistrali węglowej. Ze strony polskiej w uroczystości tej wzięli udział pp.: **minister komunikacji płk. Ulrych, wiceminister inż. Piasecki** oraz wyżsi urzędnicy.

Ze strony francuskiej: pp. **ambasador Noel, dyr. Koehl, dyr. Benezit, dyr. Brizon, dyr. Spitzer,** oraz członkowie francuskiej komisji mieszanej do spraw obrotu towarowego polsko - francuskiego.

Elektrownia warszawska przystępuje do zmiany napięcia w sieci elektrycznej

WAŻNE INFORMACJE DLA ABONENTÓW KORZYSTAJĄCYCH Z SIECI ELEKTRYCZNEJ W STOLICY.

Warszawa jest obecnie zasilana dwoma napięciami: dzielnice, zelektryfikowane jeszcze przed Wielką Wojną (śródmieście do granic miasta z przed roku 1916), są zasilane energią elektryczną o napięciu 120 V, reszta miasta (obszary, przyłączone w 1916 r.) posiada sieć o napięciu 211 V.

Sieć niskiego napięcia jest zasilana przez około 1500 transformatorów. Ta wielka ilość transformatorów powoduje duże koszty utrzymania sieci i zmusza Elektrownię do żądania od odbiorców wielkiej ilości pomieszczeń, w których transformatory muszą być ustawiane. W śródmieściu, gdzie zapotrzebowanie energii jest największe, prawie w każdym większym domu jest transformator.

Zmniejszenie ilości transformatorów będzie możliwe z chwilą podwyższenia napięcia do 211 V. Przelotność kabli zwiększy się wtedy prawie dwukrotnie, a więc do tego samego kabla będzie można przyłączyć dwa razy większą ilość odbiorników i zmniejszyć ilość transformatorów, powiększając przy tym ich moc.

Obecny Zarząd Elektrowni dąży przez odpowiednią taryfikację i propagandę do zwiększenia zużycia energii elektrycznej, umożliwiając swoim odbiorcom korzystanie z niej w jak najszerszym zakresie do celów technicznych, a przede wszystkim do celów gospodarstwa domowego.

PODNIESIENIE NAPIĘCIA ZAMIAST PRZEBUDOWY PIONÓW

W akcji tej, mającej na celu dobro mieszkańców i podniesienie ich stopy życiowej, stanęły na przeszkodzie, przede wszystkim zbyt cienkie i niedostosowane do nowych potrzeb instalacje u odbiorców i piony w domach. W wielu wypadkach Elektrownia musiała odmawiać zezwolenia na ustawienie kuchni elektrycznych wobec nieodpowiedniej instalacji.

W takim stanie rzeczy znamy dwa wyjścia: przebudowa pionów i instalacji w ogromnej większości domów lub podniesienia napięcia.

Przebudowa pionów byłaby kosztowna i musiałaby obciążać odbiorców. Wobec tego wybrano drugie wyjście: zmianę napięcia.

Tak samo jak wzrasta przelotność kabli wraz ze wzrostem napięcia, wzrasta też przelotność pionów i instalacji. Podnosząc więc napięcie, za jednym zamachem polepszamy pracę całej sieci i umożliwiamy odbiorcom powiększenie zużycia energii, bez dodatkowych świadczeń z ich strony.

JAKIE APARATY I ŻARÓWKI ELEKTRYCZNE BĘDĄ WYMIENIANE

Zmieniając napięcie, wykonać trzeba, przełączenie, przewinięcie, względnie wymianę żarówek i aparatów, będących w posiadaniu odbiorców.

Aparaty, będące w posiadaniu odbiorców, można podzielić na trzy zasadnicze grupy:

1. Aparaty, które nie dają się przerobić. Muszą one być wymienione w całości. Do tej grupy należą żarówki, niektóre grzejniki, jak np. grzałki nurkowe, transformatorki, poduszki elektryczne itd.

2. Aparaty, które można przystosować do pracy na wyższe napięcie, przez wymianę lub przerobienie poszczególnych elementów. Należą tu prawie wszystkie grzejniki, silniki jednofazowe, części silników trójfazowych, części wentylatorów, aparaty elektro - medyczne, transformatory do lamp łukowych i t. p.

3. Aparaty przełączalne, t. j. takie, które mogą pracować na 120 V lub na 211 V, przy czym wystarcza przełączenie końcówek uzwojeń lub przełączenie na zaciskach aparatu. Są to: część silników trójfazowych, część wentylatorów jednofazowych, aparaty radiowe itp.

Przy zmianie napięcia odbiorcy nie będą ponosili żadnych kosztów oraz nie będą narażeni na zbyt długie przerwy w możliwości korzystania z odbiorników. Dlatego zawczasu Elektrownia zaopatrzyła się w zapasy materiałów, które będą wymienione wzamian za stare. Również porobiliśmy zamówienia w fachowych warsztatach i fabrykach na przeróbki aparatów. Umożliwi to sprawną zmianę napięcia.

PRZERÓBKA APARATÓW I JAKIE APARATY OTRZYMAJĄ ABONENCI WZAMIAN STARYCH?

Niewątpliwie zainteresuje odbiorców, jakie aparaty będzie Elektrownia dawać wzamian starych, oraz jak będą przerabiane aparaty, które można przerobić.

Przy zakupywaniu aparatów i urządzeń do wymiany stosowano zasadę, że rzecz nowa musi być conajmniej tak dobra, jak stara.

Przeróbki aparatów będą wykonane przez odpowiedzialne firmy fachowe. Odbiór aparatów po przerobieniu będzie dokonywany przez inżynierów Elektrowni wg. norm Stowarzyszenia Elektryków Polskich.

Odbiorcy niewątpliwie zyskają na zmianie napięcia. Przede wszystkim zyskają na wymianie żarówek, ponieważ wzamian za żarówki używane — częściowo zużyte otrzymają żarówki nowe, pierwszorzędnej jakości. Zyskają też na przerobionych aparatach. Wprawdzie Elektrownia będzie tylko przystosowywała aparaty do wyższego napięcia i nie będzie robiła żadnych napraw, nie związanych ze zmianą napięcia, nie mniej jednak wymiana uzwojeń lub elementów grzejnych przyczyni się do podwyższenia ich trwałości i przedłuży ich życie.

WKRÓTCE ROZPOCZNĄ SIĘ ROBOTY PRZY BUDOWIE KANAŁU WARTA — GOPŁO.

Podkreślana od dłuższego czasu przez sfery przemysłowe i handlowe *potrzeba połączenia żeglownego pomiędzy Wartą i jeziorem Gopło* ma być realizowana w pierwszej swej coprawda fazie, *jeszcze w bieżącym roku.*

Biuro Dróg Wodnych Ministerstwa Komunikacji ogłosiło już przetarg na wykonanie robót ziemnych i pomocniczych przy budowie kanału żeglownego Warta — Gopło. Roboty wykonane będą *na długości około 19,4 km.* i obejmą przekopanie ziemi o łącznej kubaturze *2.400.000 m. sześć.* Jednocześnie prowadzone będą prace, mające na celu umocnienie skarp kanału i dróg holowniczych darniną, wikliną, względnie płotkami, a poza tym wykonywane będą *bulwary, ładowne oraz przepusty* odwadniające w drogach holowniczych.

Termin ukończenia powyższych robót przewidziany jest *na 1940 rok.*

Na robotach będą zatrudnieni robotnicy, zapośredniczeni przez Poznańskie Wojewódzkie Biuro *Funduszu Pracy*, zarówno miejscowi, jak sprowadzeni.

W ten sposób sprawa budowy kanału Warta — Gopło przeszła już *nareszcie w stadium realizacji i należy się spodziewać, że przy naszym fatalnym upośledzeniu w zakresie żeglownych dróg wodnych — ta inwestycja, tak bardzo celowa, przeprowadzona zostanie odpowiednio szybko i sprawnie.*

Jak zresztą wynika z ostatnich wiadomości, roboty zacząć się mają *już w kwietniu b. r.*, przy czym Wojewódzkie Biuro Funduszu Pracy w Poznaniu przeznaczyło przed paroma dniami sumę *1.500.000 zł. na rozpoczęcie budowy kanału.*

ODPOWIEDZI REDAKCJI

K. L. Za wylosowane w dniu 31 grudnia r. u. obligacje **6% Pożyczki Konwersyjnej m. Łodzi 1934 r. ser. A** wypłaca równowartość Komunalna Kasa Oszczędności m. Łodzi.

Dokąd dąży rozwój gospodarki światowej?

(Przełom albo ciąg dalszy koniunkturalnego rozwoju wzwyż)

Od trzech miesięcy zaufanie do stałego rozwoju wzwyż gospodarki światowej jest wystawione na ciężką próbę. Wiadomości o międzynarodowych rynkach surowcowych i o końcu „boomu" w Stanach Zjednoczonych wzbudziły wspomnienia o początku ostatniego wielkiego kryzysu i spowodowały wiele trosk w bojaźliwych umysłach. Nie będąc lekkomyślnym powinno się jednak zdać sobie jasno sprawę z tego, że rzeczywisty rozwój gospodarki światowej idzie w górę, a nie w dół. Badania położenia gospodarczego we wszystkich państwach całego świata na przełomie lat 1937/38 wykazują ogólny wzrost produkcji, zatrudnienia i handlu zagranicznego, pomijając naturalnie pojedyncze wypadki znajdujące się w specjalnych warunkach. Także na rok następny we wszystkich państwach świata przewidziane są zapotrzebowania na inwestycje i ożywiony popyt na surowce i produkty rolnicze. Jeszcze lepsze są widoki dla handlu gotowymi fabrykatami przemysłowymi, który dopiero teraz wchodzi w fazę wzrastającego ożywienia ostatnich lat i przez to powiększonej siły nabywczej.

Pod znakiem tego optymistycznego nastawienia stoją nadchodzące Wiosenne Targi w Lipsku (Targi Wzorów od 6 do 11 marca, Wielkie Targi Techniczne i Budowlane od 6 do 14 marca), które są największym rynkiem przemysłowych towarów gotowych i środków produkcyjnych świata. Już ostatnie Targi Jesienne przedstawiały ten szczególny obraz, w którym w przeciwstawieniu do stosunkowo pesymistycznych przepowiedni i nastrojowych sprawozdań końcowe sprawozdania wykazały zadziwiająco dobre wyniki. Wbrew pogłoskom o nowym kryzysie światowym nadchodzące Targi Lipskie przynoszą nadzwyczaj obszerną podaż oraz wielki popyt na nowości wszystkich krajów świata. Nie można wątpić w to, że na całym świecie pieniądz się znowu toczy i że handel może zaksięgować interesy absolutnie nie przypominające kryzysu. Dowodem tego jest to, że handel zagraniczny, produkcja i stopień zatrudnienia prawie we wszystkich krajach świata mocno wzrósł. Możliwość zawierania tranzakcyj stanowi zarazem dla handlu obowiązek wykorzystywania tych możliwości i pobudzenia chęci kupna przez korzystne oferty. Im większa jest możliwość sprzedaży, tym ważniejsze jest właściwe czynienie zakupów. Na Wiosenne Targi Lipskie zostaje wysłanych ok. 8.500 niemieckich i ok. 1000 niemieckich wystawców i tym samym przedstawiają one największą podaż, jaką zna świat.

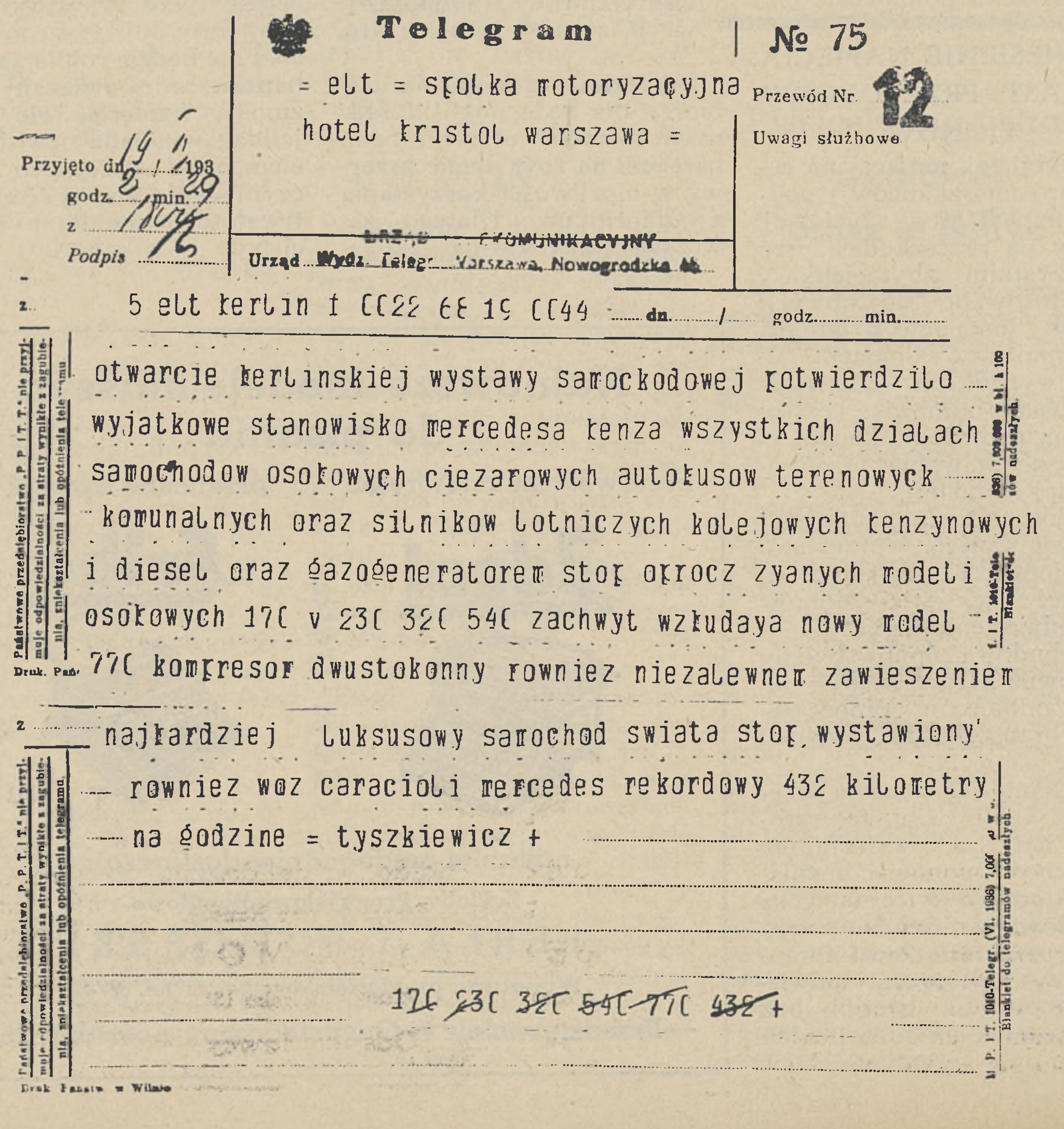
Wśród różnorodności wystawców należy zwrócić specjalną uwagę na 1.050 producentów towarów metalowych, przyrządów domowych i kuchennych wszelkiego rodzaju, środków oświetleniowych i towarów nożowniczych, 500 wystawców szkła, porcelany, naczyń fajansowych i glinianych, 350 fabryk mebli, 1.700 wytwórców towarów skórzanych, ozdobnych i galanteryjnych i rzemiosła artystycznego, 850 wystawców zabawek, instrumentów muzycznych, artykułów sportowych i automatów. 600 wystawców towarów włókienniczych i odzieży i 900 wystawców towarów papierowych, potrzeb biurowych i środków reklamowych, z podaży zaś Wielkich Targów Technicznych i Budowlanych należy wyróżnić prawie 1000 fabryk maszynowych, 450 firm elektrotechnicznych, 200 wystawców fotografiki, kina, optyki, 200 wystawców środków wyciągowych, pomp, kompresorów itd., 300 wystawców żelaza i stali, tworzyw i materiałów popędowych jak również półfabrykatów i wreszcie 400 wytwórców materiałów budowlanych i instalacji budowlanych. Pomimo częściowo bardzo silnych zwyżek cen dla surowców ceny przemysłów wystawiających swe artykuły na Targach częściowo wcale albo bardzo mało się podniosły. Kwestię terminów dostaw, która przez pewien czas była bardzo drażliwą, można uważać za rozwiązaną. Postarano się o to, żeby wystawiające firmy rozporządzały dostateczną ilością surowców i pracowników w celu wykonania swoich zleceń. Oprócz tych możliwości czynienia korzystnych zakupów są do rozporządzenia osób zwiedzających Targi Lipskie, niezliczone ilości urządzeń, które mają na celu ułatwienie pobytu i zawierania tranzakcyj. Jeśli kupiec międzynarodowy załatwia swoje interesy w ten sposób, jak uważa za słuszne z pewnym optymizmem i świeżym zmysłem kupieckim, wtedy okaże się, że wszelkie groźne przepowiednie o nowym kryzysie są nieprawdziwe.

Z ŻYCIA SPÓŁEK AKCYJNYCH.

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów T-wa Zakładów Chemicznych „S T R E M" Sp. Akc.

W dniu 26 lutego r. b. odbyło się 29 zrzędu zwyczajne Walne Zgromadzenie akcjonariuszów Towarzystwa Zakładów Chemicznych „Strem" Sp. Akc. w Warszawie. Zgromadzeniu przewodniczył prezes Rady Nadzorczej p. Prof. Dr. Jerzy Michalski. Bilans, rachunek zysków i strat oraz sprawozdanie Zarządu za rok 1936/37 zreferował Dyr. Dr. Józef Landau. Bilans zamyka się po stronie czynnej i biernej kwotą zł. 15.002.154.30, rachunek zysków i strat wykazuje odpis na amortyzację 729.694.04.

Rada Nadzorcza, sprawdziwszy sprawozdanie, zaproponowała Walnemu Zgromadzeniu zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat, przedłożonych przez Zarząd, co też Walne Zgromadzenie uczyniło, udzielając władzom kierowniczym Spółki absolutorium.

Telegram № 75
= elt = spolka motoryzacyjna hotel bristol warszawa =
Przewód Nr. 12
Uwagi służbowe
Przyjęto dn. 19/2 193
godz. 2 min. 29
z 1802
Podpis
Urząd Wydz. Telegr. Warszawa, Nowogrodzka
5 elt berlin f 0022 66 19 0044 dn. / godz. min.
otwarcie berlinskiej wystawy samochodowej potwierdzilo wyjatkowe stanowisko mercedesa benza wszystkich dzialach samochodow osobowych ciezarowych autobusow terenowych komunalnych oraz silnikow lotniczych kolejowych benzynowych i diesel oraz gazogeneratorem stop oprocz znanych modeli osobowych 170 v 230 320 540 zachwyt wzbudzaja nowy model 770 kompresor dwustokonny rowniez niezaleznem zawieszeniem najbardziej luksusowy samochod swiata stop wystawiony rowniez woz caracioli mercedes rekordowy 432 kilometry na godzine = tyszkiewicz +
170 230 320 540 770 432 +

SPRAWY ROZETSZTEINA

Poruszaliśmy wraz z całą prasą w swoim czasie sprawę Aleksandra Rozetszteina oraz podjętą przez niego akcję o-czyszczenia braży ubezpiecze niowej. Zdaniem Rozetszteina w branży ubezpieczeniowej powinny być wprowadzone radykalne i ostre reformy, jak w dziedzinie akwizycji u-bezpieczeniowej, tak i w działalności pewnych towarzystw prywatnych.

Zarzucał on mianowicie a-*gentom ubezpieczeniowym* stałe i wielkie nadużycia na nie korzyść ubezpieczonych, co jego zdaniem kładło cień na cały zawód ajentów ubezpieczeniowych i krzywdziło niesłusznie zastępy uczciwych agentów tej branży. Rozetsztein zarzucał również władzom pryw. zakładów ubezpieczeń tolerowanie a nawet faworyzowanie właśnie tych zdolnych i sprytnych rekinów ubezpieczeniowych tej miary co słynny „hrabia Oleś“ — Przedborski i.t.p. demoralizujących w ten sposób ogół ajentów.

Aby spopularyzować swą akcję Rozetsztein wydaje własnym nakładem broszurę, która jednak zostaje skonfiskowana, a jej autorowi wytoczony proces o obrazę Państwowego Urzędu Kontroli Ubezpieczeń. Według aktu oskarżenia Rozetsztein w napisanej przez siebie broszurze znieważył publicznie Państwowy Urząd Kontroli Ubezpieczeń, zarzucając istnienie w tym urzędzie klimatu protekcjonizmu i stosuneczków, zgorszenia, nadużycia wbrew wszelkiej logice, z obrazą dobrych obyczajów, dawanie ży-ra moralnego i stosowanie wobec niego niegodnych i nielojalnych środków.

W rezultacie rozprawy Rozetsztein zostaje skazany przez Sąd Grodzki na karę grzywny zł. 200.

Charakterystyczne w tej sprawie były zeznania Dyrektora P. U. K. U. Fabierkiewicza. Między inn. Sąd w swoich motywach określił te zeznania w następujący sposób: „W tym stanie rzeczy nie ma też większego znaczenia całe niemal zeznanie św. Fabierkiewicza. Dość mętne i chaotyczne, bez wszelkich akcentów kategoryczności, co dość dziwnym się mogło wydawać w zeznaniach samodzielnego kierownika poważnej instytucji.“

Nie jest to jedyna sprawa wytoczona Rozetszteinowi przez PUKU. W dn. 17 września ub. r., na skutek skargi Dyrektora PUKU p. Fabierkiewicza R. zostaje aresztowany pozostając w więzieniu ok. 5 miesięcy. Zarzuca mu się, że jego działalność stwarza atmosferę niepokoju i teroru, że szantażuje ajentów i tp. Na dzień 21 marca została wyznaczona rozprawa w IV wydz. Sądu Okręgowego. Sprawa ta przedstawia się nader sensacyjnie gdyż powołanych zostało ok. 100 świadków, wśród nich władze PUKU z obecnym dyrektorem p. Fabierkiewiczem i byłym dyrektorem p. mecenasem, Korwinem-Piotrowskim na czele, dyrektorzy towarzystw ubezpieczeniowych, ajenci ubezpiecz. i t. p.

O przebiegu tej nader ciekawej sprawy podamy obszerne sprawozdanie.

Wspomnienie pośmiertne
Ś. p. WACŁAW MISZCZAK

Zmarł człowiek dobry, uczynny i prawy, lubiany przez wszystkich, którzy go znali. W krótkim swym życiu zasłużył na szacunek i uznanie zarówno dla swych zdolności, jak i charakteru. Życie to wypełnione było pracą zarobkową, ale i w niej potrafił on okazać rozum i serce dla ludzi, z którymi się stykał. W chwili, gdy Ojczyźnie groziło niebezpieczeństwo, stanął w pierwszym szeregu Jej obrońców.

Urodził się w 1892 r. w Warszawie, po ukończeniu Szkoły Handlowej Zgrom. Kupców zaczął pracować w Warsz. Tow. Akc. na Zastaw. Ruchomości. W 1913 r. wyjechał do Berlina na studia, w których jednak przeszkodziła mu wojna. Po powrocie do kraju pracował w Banku Ziemian Poleskich w Pińsku, o następnie w Biurze Architektoniczno-Budowlanym. Po wskrzeszeniu Państwa Polskiego w listopadzie 1918 r. wstąpił do wojska i brał udział w obronie Lwowa, a następnie w walkach na froncie litewsko - białoruskim. Po demobilizacji objął stanowisko kierownika wydziału w państwowym Urzędzie Zbożowym, a po jego zlikwidowaniu pracował w Banku Kredytowym w Warszawie,ostatnio zaś w Banku Cukrownictwa.

Cześć Jego pamięci!

LISTY LOTNICZE ZA GRANICĘ — BEZ DOPŁATY

W czasie zakończonych przed kilku dniami w Berlinie obrad międzynarodowej konferencji w sprawach komunikacji lotniczej powzięto m. in. uchwałę, dotyczącą przewozu poczty drogą lotniczą bez specjalnych dopłat w obrocie europejskim. Uchwałę tę przyjęły następujące państwa: **Polska, Anglia, Francja, Italia, Niemcy, Holandia, Szwajcaria i Szwecja.**

Nie ulega wątpliwości, że i reszta państw europejskich wkrótce przyłączy się do tej uchwały i od 27 marca b. r. będzie można wysyłać listy lotnicze do wszystkich krajów europejskich bez ponoszenia dotychczasowych dodatkowych kosztów.

Sylwetki działaczy na polu gospodarczym

Inż. Stefan Twardowski

Wybitny przemysłowiec i pionier w zakresie pomp turbinowych i turbin parowych.

Dyrektor firmy Zakładów Mechanicznych inż. Stefan Twardowski Warszawa.

Zmiana na stanowisku dyrektora Związku KKO

Z dniem 14 b. m. ustąpił ze stanowiska dyrektora Związku Komunalnych Kas Oszczędności w Warszawie, na skutek reorganizacji Związku na nowych podstawach prawnych, p. Józef Rożkowski.

Stanowisko to objął p. Kazimierz Kohlmann, którego wybór został zatwierdzony przez Min. Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Nowy dyrektor Związku, p. Kazimierz Kohlmann objął urzędowanie z dniem 14 lutego b. r.

P. wiceminister Skarbu Kajetan Morawski wystosował do p. J. Rożkowskiego, w uznaniu jego zasług, następujące pismo:

W związku z przejściem Pana do Polskiego Banku Komunalnego — wyrażam Panu podziękowanie za długoletnią pracę na stanowisku Dyrektora Związku Komunalnych Kas Oszczędności w Warszawie oraz za wysiłki położone dla rozwoju Komunalnych Kas Oszczędności“.

Zarząd Związku K. K. O. w Warszawie na posiedzeniu w dn. 12 b. m. odczytał powyższe pismo i uchwalił wyrazić ustępującemu Dyrektorowi po dziękowanie za długoletnią owocną prace na tym stanowisku.

Elektryfikacja warsztatów rzemieślniczych

Z dniem 1-go marca r. b. Elektrownia Miejska w Warszawie przystępuje do akcji propagandowej, mającej na celu elektryfikację warsztatów rzemieślniczych oraz drobnych zakładów przemysłowych. W ramach tej akcji zorganizowano stały dział sprzedaży ratalnej silników w salonie Elektrowni przy ul. Marszałkowskiej Nr. 150.

KOMUNIKAT

W związku z notatką, która ukazała się w ostatnich dniach w prasie polskiej, w sprawie licytacji Zakładów Przemysłowych "Pepege" w Grudziądzu, podajemy do wiadomości, że Zakł. Przem. „Pepege“ w Grudziądzu nie były i nie mogą być wystawione na licytację, gdyż zostały wydzierżawione firmie Przemysł Gumowy „Ardal“ S. A. w Lidzie, na okres do dnia 1 stycznia 1942 r. i że w okresie trwania dzierżawy Zakłady te sprzedawane z licytacji być nie mogą.

Sprzedane były natomiast tylko drobne objekty fabryczne w Wąbrzeźnie.

Przem. Gumowy „Ardal“ S.A.

Dzierżawca:

Zakł. Przem. „Pepege“.

LOSOWANIA

Bony Funduszu Inwestycyjnego

po zł 25 wart. nom.

W dniu 24 lutego 1938 roku wylosowane zostały do umorzenia Bony Funduszu Inwestycyjnego, oznaczone Nr:

857 4944 6132 9937 22174 23958 37397

we wszystkich 10-ciu seriach, wypuszczonych na podstawie rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 10 listopada 1933 r. (Dz. U. R. P. 89, poz. 694.

Wylosowane bony wykupywane są przez Kasy Urzędów Skarbowych po zł 100 za bon 25-złotowy.

Tydzień giełdowy

Pod koniec tygodnia zauważyć się dawało na Giełdzie pewne ożywienie oraz większa chęć do zawierania tranzakcyj, wskutek czego kursy się wzmocniły.

Na rynku dewizowym wszystkie dewizy europejskie w nieznanym stopniu zniżkowały. Natomiast dewizy amerykańskie osiągnęły nieco wyższe notowania.

Pożyczki państwowe po chwilowej zniżce w końcu wykazały nie wielki zysk. Wyjątek stanowiły sztuki seriowe pożyczki Inwestycyjnej I em., które z zeszłotygodniowego kursu 92 straciły 1/8.

W dziale prywatnych papierów lokacyjnych 8% L. Z. Tow. Kred. Przem. Polskiego notowane były o 1,75 punkta poniżej kursu zeszłotygodniowego. 4% L. Z. Tow. Kredyt. Ziemskiego w Warszawie obniżyły się na początku tygodnia o 1 zł., pod koniec jednak podniosły się o 1.50 zł. 4½% L. Z. tegoż Towarzystwa Ziemskiego zyskały na kursie 1.13. Z innych listów ziemskich notowane były 4½% L. Z. Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego serii K. po kursie nie zmienionym. Z listów zastawnych Miejskich Warszawskich 4½% podniosły się w porównaniu z tygodniem ubiegłym o 2.50. 5% listy Miejskie (stare) po lekkiej zniżce, która nastąpiła w połowie tygodnia zyskały 50 gr. 5% listy tegoż Towarzystwa 1933 r. minimalne wykazywały różnice kursowe i w końcu zyskały 25 gr. Jedynie listy 1936 r. obniżyły się o 1.50. Z listów prowincjonalnych obracano 5%. L. Z. m. Łodzi 1933 r., które straciły 25 gr. oraz 5% L. Z. m. Piotrkowa 1933 r., przy których różnica pomiędzy początkowym, a końcowym kursem wynosiła 1 zł. Z obligacyj m. st. Warszawy do tranzakcyj dochodziło 6% VI em. po kursie nie zmienionym.

Na rynku akcyjnym pod koniec tygodnia zaznaczyła się poprawa przy czym wszystkie niemal akcje osiągnęły wyższy poziom kursowy. Wyjątek stanowiły akcje Norblin, które z kursu zeszłotygodniowego 79 obniżyły się do 77.50 oraz akcje Żyrardów, które straciły 2 zł.

Ruch kursów.

Dewizy: Amsterdam 294.90 — 295.30 — 294.90 — 295.20; Bruksela 89.60 — 89.65 — 89.50; Helsingfors 11.69—11.71 — 11.69; Kopenhaga 118. — 118.20 — 118.15; Londyn 26.42 — 26.47 — 26.46; Mediolan 27.74; Nowy Jork czek 5.26⅞ — 5.27 — 5.26⅞; Nowy Jork telegraficzny 5.27⅛ — 5.27 — 5.27⅛; Oslo 132.80 — 133.05—132.90; Paryż 17.38 — 17.18—17.25; Praga 18.49 — 18.48 — 18.50; Sztokholm 136.25 — 136.45 — 136.35; Zurych 122.40 — 122.55 — 122.45 — 122.50.

Papiery procentowe: 3% Prem. Poż. Inwestycyjna I em. 81.75 — 82.75; serie I em. 91. —91.88; 3% Prem. Poż. Inwestycyjna II em. 82. — 83.25 — 83; serie II em. 93.50 — 94 — 93.75; 4% Prem. Poż. Dolarowa 42.63 — 43.30 — 43.10 — 43.15; 4% Poż. Konsolidacyjna (odc. większe) 67.50 — — 68; (odc. drobne) 66.75 — 66.50 — 67.75; 4½% Wewnętrzna Poż. Państw. 1937 r. 64.50 — 65.50; (odc. po 100 zł). 63.75 — 64.50—64.75; 5% Państ. Poż. Konwers. 68.25 — 69; (odcinki po 100 złotych) 68.50; (odcinki po 50 zł.) 67.50; (odc. po 10 zł.) 66.50; 5% Konwersyjna Poż. Kolejowa 66.75 — 67.25; L. Z. Państw. Banku Rolnego 7% — 83.25; 8% — 94; L. Z. Oblig. Banku Gospodarstwa Krajowego: 5½% —81; 7% — 83.25; 8% — 94; 8% Oblig. Budowlane 93.

Prywatne papiery lokacyjne: 8% L. Z. Tow. Kredyt. Przem. Polskiego 76.50 — 75.50; L. Z. Tow. Kred. Ziemskiego w Warszawie: 4% serii VI 54 — 55.50; 4½% serii V 62.38 — 62.25 — 63.25. 4½% L. Z. Poznań. Ziemstwa Kredyt. serii K. 62.25; L. Z. Tow. Kredyt. Miejskiego w Warszawie: 4½% 69.50; 5% (stare) 72.25 — 73.25; 5% 1933 r. 70. — 70.50; (odc. drobne) 70.50 — 70.75; 5% 1936 r. 74.— 72.50; 5% L. Z. m. Łodzi 1933 r. 63.25 — 62.75 — 63; 5% m. Piotrkowa 1933 r. 59 — 60; 6% Oblig. m. st. Warszawy VI poż. 74.50.

Akcje: Bank Polski 111 — 112; (imienne) 110.50—111.25; Warsz. Tow. Fabr. Cukru 36. —36.50; Warsz. Tow. Kopalń Węgla 30.75 — 32. — 31.75; Lilpop, Rau i Loewenstein 61.75 — 63.75 — 63.50; Modrzejów 14. — 14.75 — 14.50; Norblin 77.50; Ostrowiec 54.75 —56; Starachowice 39.50 — 40 — 39.75; Haberbusch i Schiele 48.25; Żyrardów 72. —73. — 71. 50.

Kury nieurzędowe:

Papiery procentowe: Renta Ziemska: 5000 — zł. 62.50; 1000 zł. 64.75 — 64.50; 500 zł. 65—64.75; 100 zł. 75. 4¼% L.Z. Wil. Banku Ziem. I — II em. 66.

Akcje: Cerata 33; Sole Potasowe 20; Kijewski i Scholtze 16; Radocha 31; Puls 78; Strem (100 zł.) 26; Przemysł Chemiczny 34.50; Nitrat 156; Grodzisk 60; „Elektryczność" 65; P.T.E. 4; Elektr. Dąbrow. 45; Elektr. Krakow. 30; Elektrownia w Pruszkowie 68, Brześć Kujawski 240; Ciechanów 52; Chodorów 92—93; Częstocice 36; Gosławice 30; Lublin 58—60; Ostrowite 50; Strzyżów 70; Trawniki 85; Firley 7.50; Wysoka 43; Wołyń 26 — 27; Cegielski 31; Pierwsza Fabryka Lokomotyw 60 — 61; Parowozy 13.50; Pocisk 90; Rohn i Zieliński 10; Rudzki 10.70; Zieleniewski 35; Nobel V em. 26.50 — 27; „Elibor" 36; Jabłkowscy 34.50; Mirkowska Fabryka Pap. 75; Lombard 105.

Zastrzeżone papiery

Zastrzeżenia Urzędu Śledczego

Urząd Śledczy **ostrzega** przed nabyciem, zamianą lub przyjęciem na zastaw:

3% Prem. Poż. Inwestycyjnej I em.

Ser. 5727 Nr 10 Ser 5916 Nr 27—28.

3% Prem. Poż. Inwestycyjnej II em.

Ser. 1414 Nr 16 Ser 5916 Nr 26—27

4% Prem. Poż. Dolarowej

Nr Nr 188243 980096 980099.

6% Poż. Narodowej.

Na zł 500 — Nr 3229571.

Po zł 100 — Nr Nr 2243055 — 56.

Po zł 50 Nr Nr — 50977—78.

Urząd Śledczy **prostuje** zastrzeżenie dotyczące:

Obl. Poż. Dolarowej.

Nr 91788 zamiast 4% **winno być 5%.**

Urząd Śledczy **odwołuje** zastrzeżenie dotyczące:

3% Prem. Poż. Inwestycyjnej I em.

Ser. 17433 Nr 48.

3% Prem. Poż. Inwestycyjnej II em.

Ser. 7474 Nr 20—21.

3% Prem. Poż. Budowlanej

Nr 963532.

4% Prem. Poż. Dolarowej.

Nr 1013971.

VIII 6% Oblig. Poż. Konwer. m. Warszawy.

Na zł 71 Nr 352631.

(Urząd Śledczy Nr V 301/38 z dn. 19.II.1938).

Komenda Powiatowa P. P. pow. iłżeckiego w Wierzbniku **ostrzega** przed nabyciem, zamianą lub przyjęciem na zastaw:

3% Prem. Poż. Inwestycyjnej II em.

Ser. 16744 Nr 41—50, Ser. 16745 Nr 1—10 15—16.

5% Państw. Poż. Konwers.

Po zł 100 Nr Nr 5751—5782 1629456—87.

Na zł 50 Nr 1368571.

Po zł 10 Nr Nr 634877—79.

(Kom. Pow. P.P. pow. iłżeckiego w Wierzbniku Nr 1806/37 z dn. 13.II.1938).

Zastrzeżenie Sądowe.

Wydział V Cywilny Sądu Okręgowego w Warszawie **wzbronił** wypłat oraz dokonywania tranzakcyj.

5% Państw. Poż. Konwers.

Po zł 500 — Nr Nr 4307325 —27.

Po zł 100 — Nr Nr 4297650 —58.

Po zł 50—Nr Nr — 3290018 —20

Po zł 10 — Nr Nr 3711920 —30.

Wydział V Cywilny Sądu Okręgowego w Warszawie **uchylił** zakaz dokonywania tranzakcyj.

5% Państw. Poż. Konwers.

Po zł 2000 — Nr Nr 4250689—90 4251922.

(Monit. Poll. Nr 41 i 43 z dn. 21 i 23.II.1938 r.).

Urząd Długów Państwa

zawiadamia, że Sąd Okręgowy Wydział V w Warszawie **wzbronił** wszelkich wypłat i dokonywania jakichkolwiek tranzakcji następującymi obligacjami.

5% państwowej pożyczki konwersyjnej z 1924 r.

1) Postanowieniem z dnia 24.XI.1937 r. Nr V.Co 1182/37 obligacjami: po 500 zł Nr Nr 4075502 — 504 4075506 — 512 4075514 — 516 4075521

2) postanowieniem z dnia 11.VI.1937 r. Nr V.Co 503/37 obligacjami: na zł 1.000 wart. im. Nr 4336365, na zł 500 wart. im. Nr 4322848.

i świadectwami ułamkowymi tej pożyczki: na 3 zł wart. im. Nr 468621—622, na zł 1 watr. im. Nr 681770.

Nadto wymieniony Sąd **uchylił** zakaz wypłat odnośnie następujących obligacji tejże pożyczki:

1) postanowieniem z dnia 14-18 stycznia 1938 r. Nr V.Z. 1880/30 odnośnie obligacji po zł 2.000 wart. im. Nr Nr 4250689—690 4251922 4252383 na zł 1.000 wart. im. Nr 4245260 na zł 100 wart. im Nr 4237367 na zł 50 wart. im. Nr 3395154.

2) postanowieniem z dnia 17.XII.1936 r. Nr V.Co 1117/34 odnośnie obligacji: po zł. 50 war. im Nr Nr 3242882 3242886

3) postanowieniem z dnia 17.XI.1937 r. Nr V.C.1445/33 odnośnie obligacji: po zł 50 wart. im. Nr Nr 531224 — 225 531239 531242—243.

4) postanowieniem z dnia 17.XI.1937 r Nr V.Co. 857/33 odnośnie obligacji: na zł. 1.000 wart. im. Nr 4313353

oraz **unieważnił** następujące obligacje wymienionej pożyczki:

1) postanowieniem z dnia 7.I.1938 r. Nr V.Z. 1363/32 obligacje: po zł 10 wart. im. Nr Nr 2214206—267.

2) postanowieniem z dnia 7.I.1938 r. Nr V.Z. 1157/32 obligacje: po zł 50 wart. im. Nr Nr 324087 343235.

3) postanowieniem z dnia 18.XII.1937 r. Nr V.Co 888/34 obligację na zł 2.000 wart. im. Nr 4250528.

REDAKCJA: Warszawa, Al. Jerozolimskie 93, tel. 6-38-19. **ADMINISTRACJA:** ul. Ś-to Krzyska Nr 25, w Domu Bankowym „Józef Skowronek i S-ka, Spółka Komandytowa", tel. 506-34. Administracja czynna z wyjątkiem świąt i niedziel od godz. 9-ej do 16-ej. Konto P. K. O. Nr 27111. **DZIAŁ OGŁOSZEŃ:** Warszawa, Mazowiecka 3 m. 16, tel. 2-16-82. **WARUNKI PRENUMERATY:** w Warszawie i na prowincji: rocznie: zł. 20.—, półrocznie: zł. 10.—, kwartalnie: zł. 5.—, miesięcznie: zł. 1.80. Zagranicą rocznie: zł. 26.—. Numer pojedyńczy 50 groszy. **CENA OGŁOSZEŃ:** strona zł. 800.— 1/2 strony zł. 450.—, 1/4 strony zł. 250.—, 1/8 strony zł. 200.—, 1/16 strony zł. 150.—. Drobne ogłoszenia: po złotych 1 za wiersz milim. lub jego miejsce.

Redaktor: Jerzy Słupecki. **Wydawca: H. Polikier.**

Drukarnia Dziennikarska, Warszawa, Ogrodowa 39/41, tel. 3-22-17.